

نَمی از یم

نگاهی گذرا به سور قرآنی

مومنون - نور - فرقان - شعراء - نمل - قصص - عنکبوت - روم - لقمان - سجده - احزاب - سبا

جلد دوم

مؤلف:

سید محمد حسینی حسن آبادی

www.ketab.ir

سرشناسه	: حسینی حسن آبادی، سید محمد، ۱۳۳۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: نمی ازیم/ مولف سید محمد حسینی حسن آبادی.
مشخصات نشر	: قم: اندیشه سازان هدایت، ۱۳۹۰ -
شابک	: ج. ۱: 978-964-8798-71-5؛ ج. ۲: 978-600-92336-7-0
یادداشت	: ج. ۲ (چاپ اول: ۱۳۸۷) (فیفا).
یادداشت	: کتابنامه.
مندرجات	: ج. ۱. نگاهی به سوره حمد تاجح - ج. ۲. نگاهی گذرا به سور قرآنی مومنون، نور، فرقان، شعراء - نمل - قصص - عنکبوت - روم - لقمان - سجده - احزاب - سباء
موضوع	: قرآن -- مسائل متفرقه
موضوع	: قرآن -- بررسی و شناخت
رده بندی کنگره	: ح ۸۸۱/۴/۱۳۸۷ BP۶۶۵
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۶۰۸۰۲۸

نمی ازیم (جلد ۲) نگاهی گذرا به سور قرآنی

مومنون - نور - فرقان - شعراء - نمل - قصص - عنکبوت - روم - لقمان - سجده - احزاب - سباء

نویسنده: سید محمد حسینی حسن آبادی

ناشر: اندیشه سازان هدایت

طراحی جلد: ر. محمدی

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۰

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

چاپ: صدر

قیمت: ۶۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۳۳۶-۷-۰

بخشی از هزینه های چاپ توسط اداره ارشاد و اسلامی شهرستان رفسنجان صورت پذیرفته است.

حق چاپ محفوظ و مخصوص مولف می باشد.

اهدا

به ارواح مطهر پدر و مادرم که شهد ناب عشق به فرهنگ قرآن را با تلاوت صبحگاهان و شامگاهان خود در کامم ریخته و چندین سال است که سر به تراب خاک نهاده و در جمع کروبیان نظاره گر کردار و رفتار ما هستند. و به اجداد و نیاکان پاک سیرتی که در عشق به قرآن روزگار گذراندند و با ولایت و محبت و مودت اهل بیت به امید شفاعت از درگاه با کرامتشان دنیای فانی را به سوی جهان ابدی رها کردند.

و به بسیجی جانباز شادوران حسن بهنژاد و همسرش فاطمه شهرآبادی که در حادثه‌ای غم‌انگیز به سوی ملکوتیان پر کشیدند.

همچنین این اثر را که همزمان با سومین سال پیرواز ملکوتی دخترم روان‌شاد مهندس محدثه‌السادات حسینی حسن‌آبادی است به روح پاک و مطهر و ملکوتیش تقدیم می‌دارم و از درگاه خالق منان خلدترین در جواب مفسران واقعی قرآن، ائمه اطهار(ع) طلب می‌کنم.

تقدیر

از همسر گرامی و فرزندان عزیزم که در مراحل مختلف، فضایی ملکوتی و معنوی و روحانی ایجاد نمودند، تا در آن فضا بتوانم به مطالعه‌ی کتب تفسیری پرداخته و سرانجام به آنها انسجامی داده و با عنایت حضرت حق آن را بر صفحات کاغذ به نگارش درآورم و به دوستداران قرآن و قرآن‌پژوه و همه‌ی مروجان فرهنگ قرآنی تقدیم نمایم.

www.ketab.ir

فهرست مطالب

۳۰.....	برزخ یعنی چه ؟	۱۳.....	دیباجه‌ی کلام
۳۰.....	میزان	۱۹.....	سوره مومنون در یک نگاه کلی
۳۱.....	صفت کمالیه	۱۹.....	فضیلت قرائت
		۱۹.....	محتوای سوره
۳۳.....	سوره نور در یک نگاه کلی	۲۰.....	صفات برجسته مومنان
۳۳.....	فضیلت سوره		راه‌های تحصیل خشوع و حضور قلب در
۳۳.....	محتوای سوره نور	۲۱.....	نماز
۳۴.....	ارزش سوره نور	۴۱.....	سینا
۳۴.....	معنی لغوی سوره	۳۳.....	اجل
۳۵.....	مفهوم زنا	۲۳.....	تفاوت آیات و سلطان مبین از منظر مفسران
۳۷.....	افک	۲۴.....	بحثهای قرآن پیرامون طیب و طیبات
۳۸.....	خیر لکم بیانگر این است	۲۴.....	اثرات لقمه
۳۸.....	رسالت مومنان در برابر این حوادث	۲۵.....	صفات مومنان سرعت کننده در خیرات
۳۹.....	سه گناه بزرگ برای آنها	۲۶.....	عمل واقعی روی گردانی منکران
۴۰.....	انگیزه‌های شایعه سازی	۲۶.....	مجازاتهایی پروردگار
	ویژگی‌های افراد شایعه‌پذیر و شایعه‌گو و	۲۷.....	منطق واهی منکران
۴۰.....	شایعه‌جو	۲۷.....	مفهوم اسطوره
۴۱.....	گام‌های شیطان	۲۸.....	مفهوم همزات
۴۲.....	خیثات و خیشون کیانند نظرات مفسران	۲۹.....	إِدْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَن

- طیبین و طیبات یکسانند ۴۲
- مساله حجاب ۴۴
- موارد آشکار نمودن زینت های خود ۴۴
- آمال و مقاصد ازدواج ۴۵
- تفسیر کلمه‌ی نور ۴۵
- کاربرد نور در منطق قرآن و روایات اسلامی ۴۶
- ظلمتهای سه گانه ۴۸
- الم تر ۴۸
- ویژگیهای منافقان ۵۰
- منافقان از دید یکی از گفته‌های علی (ع) در نهج البلاغه ۵۱
- سه خصوصیت برای فائزون ۵۱
- حکومت جهانی مستضعفان ۵۲
- آیه ۶۲ در شان حظله غسیل الملائکه ۵۲
- سوره فرقان در یک نگاه کلی ۵۳
- فضیلت قرائت ۵۳
- محتوای سوره ۵۳
- فرقان ۵۴
- در آیه‌ی ۲ چهار صفت برای نازل کننده فرقان بیان داشته است. ۵۴
- معنی «عَتَوْ» ۵۵
- سخن سید جمال الدین در مورد شکوه رسول ۵۷
- انواع قرائت ۵۸
- اصحاب الرس ۶۰
- المیزان و اصحاب الرس ۶۱
- هواپرستی ۶۳
- آثار سوء هوای نفس ۶۳
- آثار مخالفت با هوای نفس ۶۳
- راههای غلبه بر هوای نفس ۶۴
- آثار توکل ۶۵
- شرایط پناهگاه واقعی ۶۶
- اجر رسالت ۶۶
- ویژگی‌های عباد الرحمن والاترین ارزشهای انسانی ۶۷
- اسراف ۶۸
- شرایط دعا ۷۰
- سوره شعراء در نگاهی کلی ۷۲
- فضیلت قرائت سوره ۷۲
- محتوای سوره شعراء ۷۲
- مناظره ساحران ۷۵
- اثرات این ماجرا ۷۶
- بیان نعمتهای معنوی و مادی از زبان حضرت ابراهیم (ع) ۷۷
- مومنان از دیدگاه سوره کهف ۸۰
- آیات قرآن در سرگذشت هود و قوم عاد بر چهار قسمت تکیه کرده است ۸۲

کاربرد اسراف در برخی از آیات..... ۸۳	سوره قصص در یک نگاه کلی..... ۱۱۱
فضیلت عجم..... ۸۸	فضیلت سوره..... ۱۱۱
شعراء..... ۹۰	محتوای سوره..... ۱۱۱
شعراء از دید قرآن..... ۹۰	قبطیان و سبطیان..... ۱۱۲
علامه امینی و شعر..... ۹۲	انواع مستضعف..... ۱۱۳
ذکر کثیر..... ۹۴	شهید صدر و تصویری از فرعون..... ۱۱۳
	رهبانیت..... ۱۱۵
سوره نمل در یک نگاه کلی..... ۹۵	هامان..... ۱۱۶
محتوای سوره..... ۹۵	فرق حکم و علم..... ۱۱۷
فضیلت قرائت..... ۹۵	پروین اعتصامی و انفاق..... ۱۱۸
ویژگی مهم سوره..... ۹۶	دختران شعیب..... ۱۱۹
منطق الطیر..... ۹۷	اقسام امام در آیات قرآنی..... ۱۲۱
قوم سبا..... ۹۸	ده صحنه از برگ زرین تاریخ موسی(ع)..... ۱۲۲
درسهای آموزنده داستان سلیمان(ع)..... ۹۹	هواپرستی..... ۱۲۳
برداشتهایی از نامه حضرت سلیمان..... ۱۰۰	صبر و شکیبایی..... ۱۲۵
خصوصیت پادشاهان..... ۱۰۰	بطر..... ۱۲۷
مفهوم علم الکتاب و علم فی الکتاب..... ۱۰۱	آیه هو الله لا اله الا هو..... ۱۲۷
تفاوت سلیمان قرآن با سایر منابع و مآخذ..... ۱۰۲	نصایح قوم به قارون..... ۱۲۸
مکر..... ۱۰۳	نصیحه من الدنيا..... ۱۲۸
آیه امن يجب المضطر..... ۱۰۵	چهار دستور و چهار توصیف درباره پیامبر..... ۱۳۰
مواهب بزرگ خداوندی..... ۱۰۷	الف - دستورات چهارگانه..... ۱۳۰
رجعت..... ۱۰۹	ب - توصیفات چهارگانه..... ۱۳۱
قرآن و دلایل وقوع رجعت..... ۱۰۹	
	سوره عنکبوت در یک نگاه کلی..... ۱۳۲
	فضیلت سوره..... ۱۳۲

- محتوای سوره عنکبوت..... ۱۳۲
- آزمایش الهی..... ۱۳۳
- لقاء الله..... ۱۳۴
- ارزش پدر و مادر..... ۱۳۴
- ارزش پدر و مادر از دید احادیث..... ۱۳۵
- ضرورت و امکان معاد..... ۱۳۷
- ۱- استدلالهای امکان معاد..... ۱۳۷
- ۲- استدلالهای ضرورت معاد..... ۱۳۷
- صالح شدن بزرگترین افتخار..... ۱۳۹
- ویژگی قوم لوط..... ۱۳۹
- شعری از روان شاد محمدحسین بهجت
- درباره‌ی توحید..... ۱۴۱
- نماز و نکات ادبی در این زمینه..... ۱۴۲
- چند حدیث بسیار مهم..... ۱۴۳
- امام رضا (ه) و فلسفه نماز..... ۱۴۳
- اوتوا العلم..... ۱۴۴
- لهو و لعب..... ۱۴۵
- آیه‌ی اَلَّذِينَ جَاهِدُوا فِينَا..... ۱۴۶
- سوره روم در یک نگاه کلی..... ۱۴۷
- فضیلت سوره..... ۱۴۷
- محتوای سوره..... ۱۴۷
- خبر غیبی نبرد رومیان با ایرانیان..... ۱۴۸
- مفهوم یجبرون و محضرون..... ۱۴۹
- حمد و تسبیح..... ۱۵۰
- بحثی پیرامون فلسفه‌ی ازدواج..... ۱۵۳
- تفاوت بین مودت و رحمت..... ۱۵۴
- فرق مودت و محبت..... ۱۵۶
- آفرینش رنگ و زبان..... ۱۵۷
- مفهوم خواب..... ۱۵۸
- رعد و برق..... ۱۵۹
- مفهوم واژه‌ی قیام..... ۱۵۹
- توحید مالکیت..... ۱۶۰
- مفاهیم فطرت..... ۱۶۲
- شواهد فطری گرای بودن دین..... ۱۶۴
- فطرت خداشناسی در احادیث اسلامی..... ۱۶۴
- ذوالقربی یکسانند..... ۱۶۷
- اعمال مردم منشا فساد و صلاح..... ۱۶۷
- نگاه‌های مختلف مفسران درباره‌ی بر و بحر..... ۱۶۸
- مفاهیم دین قیم..... ۱۷۰
- باد و فواید آن..... ۱۷۱
- تقسیم بندی مردمان..... ۱۷۲
- مراحل مختلف انحراف..... ۱۷۳
- مراحل مختلف عمر..... ۱۷۳
- نظر مفسران درباره اوتوا العلم..... ۱۷۴
- واژه‌ی مبطلون..... ۱۷۴
- اهمیت صبر..... ۱۷۴
- آثار فواید صبر..... ۱۷۵

سوره لقمان در یک نگاه کلی..... ۱۷۶	سوره احزاب در یک نگاه کلی..... ۲۱۰
فضیلت سوره..... ۱۷۶	فضیلت قرائت..... ۲۱۰
محتوای سوره..... ۱۷۶	محتوای سوره..... ۲۱۰
لقمان کیست نبی یا حکیم؟..... ۱۷۷	چهار دستور مهم از متن آیات..... ۲۱۱
ویژگی‌های بارز لقمان..... ۱۷۸	احزاب و فرماندهانشان..... ۲۱۴
نصایح لقمان..... ۱۷۸	نکات مهم در این غزوه..... ۲۱۶
توصیف محسنین..... ۱۷۹	پیامدهای جنگ احزاب..... ۲۱۶
شرک..... ۱۸۴	پیامدهای غزوه بنی قریظه..... ۲۱۹
نظرات درباره‌ی نعمه ظاهری و باطنی..... ۱۹۳	همسران رسول خدا(ص)..... ۲۱۹
فرق بین علم و هدایت کتاب..... ۱۹۴	توصیفات رسول خدا(ص)..... ۲۲۷
نفی از تقلید کورکورانه نیاکان..... ۱۹۴	وظایف پیامبر(ص)..... ۲۲۸
سوره الم سجده در یک نگاه کلی..... ۱۹۸	موارد مجاز ازدواج رسول خدا(ص)..... ۲۲۸
فضیلت سوره..... ۱۹۸	انواع ایذاء..... ۲۲۹
محتوای سوره..... ۱۹۸	بهتان..... ۲۳۰
حروف مقطعه و اسرار آن..... ۱۹۹	خوابکاران در مدینه..... ۲۳۱
اهمیت تواضع..... ۲۰۵	ملعونین..... ۲۳۱
نشانه‌های تواضع..... ۲۰۵	سنت‌های تغییرناپذیر الهی..... ۲۳۲
آثار تواضع..... ۲۰۵	مفهوم ولی و نصیر..... ۲۳۲
موارد تواضع..... ۲۰۵	مفاهیم قول سدید..... ۲۳۳
ریشه‌ی تواضع..... ۲۰۶	بلاهای زبان..... ۲۳۳
عذاب ادنی (نظر مفسران)..... ۲۰۷	مفهوم امانت و کاربرد آن..... ۲۳۵
عذاب استیصال..... ۲۰۷	سوره سبا در یک نگاه کلی..... ۲۳۷
عذاب اکبر..... ۲۰۸	محتوای سوره..... ۲۳۷
	فضیلت قرائت..... ۲۳۷

داستان قوم سبا ۲۴۲	حامدات ۲۳۸
ویژگی‌هایی از تمدن سبا ۲۴۳	اساس حجت خدا ۲۳۸
دیدگاه مفسران درباره قراء ظاهره ۲۴۴	مواهب خداوند به حضرت داوود (ع) ۲۳۹
ویژگی‌های رسول خدا (ص) از دید مجمع	سلیمان ۲۴۰
البیان ۲۴۴	مفاهیم محاریب و تماثل ۲۴۱
مسئله ی انفاق ۲۴۵	انواع شکر ۲۴۱
تفکر در اندیشه ی دین ۲۴۵	بدترین تهمت‌های تورات به حضرت
	سلیمان (ع) ۲۴۲

دیباچه‌ی کلام

هم توبه عنایت الهی
آنجا قدمم رسان که خواهی
از ظلمت خود رهایم ده
با نور خود آشنایم ده

خدایا شکر نعمت تو را نمی‌توانم به وصف درآورم و از گشودن دریچه‌ی سعادت و توفیق در راه شناخت و معرفت قرآن و گسترش مفاهیم آن قدردانی نمایم چندین سور از سوره‌های قرآنی را در جلد ۱ بررسی کردم و در این جلد نیز سوره‌ی مومنون تا سوره عنکبوت را با نگاهی گذرا و درک از آیات چند به بررسی گذارده‌ام، انوار ملکوتی قرآن و تاویل و تفسیر امامان نور و هادیان رستگاری، قرآن‌های ناطق الهی شور و شعور انسان را دگرگون می‌سازد و طرز نگرش انسان را تحت بینشی استوار قرار می‌دهد، برآستی چه سعادتمندند آنها که هر روز خود را در دریای بیکران توحید و معرفت فرو می‌برند و با مرواریدهای شناخت و عرفان پای به ساحل حیات طیبه‌ی می‌نهند، و چه زیانکارند آنها که زمینه‌ی مہجوریت کتاب انسان ساز قرآن را فراهم می‌کنند و گاه‌گاهی در شدائد عمر به آن متوسل می‌شوند و دوباره در هنگامه‌ی رخت بر بستن مشکلات ترکش می‌سازند، در نمی‌ازیم هر چند قطره‌ای از معارف دریای قرآن برگرفته‌ایم اما تلاش بر این بوده است تا جلوه‌هایی از جمال گلستان پیام‌های الهی را در منظر خواننده قرار دهد و هزاران نکته سازنده باز گوید. خوش به حال نسل جوان بیدار دلی که با فطرت فرشته‌وش خداجوی خویش به تدبر در قرآن از دریای معارف آن مروارید معرفت صید می‌کند

و دقایقی از شبانه روز از جام عرفان آن قدحی سر می کشد و به این شکوه «یا رب ان قومی اتخذوا هذا القرآن مهجورا» گرفتار نمی آید، در این دیباچه تلاش نمودم جهت تجلیل در سالگرد شاگرد عارف و اصل قرآن استاد شهید مطهری گل هایی از بوستان اندیشه ی او که «در طهارت روح و قوت ایمان و قدرت بیان کم نظیر بود»^۱ برجینم و تقدیم گل شناسان و گل پسندان بنمایم.

مطهری اسلام و قرآن را به نیکویی می شناخت و در عمل به احکام الهی عارفی وارسته و عالمی عامل و مخلص بود، باید از خرمن اندیشه های او گل معرفت و حکمت را چید و عطر دلاویز افکارش را در اقصی نقاط گیتی نشر داد تا اسلام دوستان و قرآن پژوهان از شمیم خوش این عطر حظی معنوی ببرند.

«قرآن در آنچه باید به آن مومن و معتقد بود و آن را شناخت تعبد را کافی نمی داند، علیهذا در اصول دین باید منطقاً تحقیق کرد»^۲

«قرآن هیچوقت انسان را مادامی که زنده است و می تواند عمل انجام دهد و اراده و انتخاب و اختیار نماید، مایوس نمی کند و لهذا می گوید در توبه همیشه به روی بنده باز است»^۳

«قرآن این منطق را قبول ندارد که جریان تاریخ را زور گردانده و خدعه حرکت داده و ظلمت چرخانده است، اصلاً از نظر منطق قرآن امکان ندارد که در مجموع جامعه بشریت غلبه با شر و فساد و ظلم باشد و در عین حال جامعه باقی باشد»^۴

«قرآن کریم همواره از راستی و صداقت و صراحت دم می زند و با ندای بلند می فرماید که مکر و نیرنگ و نفاق با همه ی پیشرفتهای موقت محکوم به شکست

۱- حضرت امام در پیام تسلیت به شهادت حضرت استاد

۲- آشنایی با قرآن ج ۳ ص ۵۳

۳- مجموعه ی آثار (۳) ص ۵۹

۴- مجموعه ی آثار ج ۹ ص ۴۳۲

خوردن است روزگار بساط نیرنگ و دورویی را در هم می پیچد و شیشه نفاق را می شکند»^۱

«قرآن از برگزیدگی انسان سخن می گوید چرا؟ می خواهد بگوید تو یک موجود تصادفی نیستی که جریانات کور و کر تو را به وجود آورده باشد، تو یک موجود انتخاب شده و برگزیده ای و به همین دلیل رسالت و مسئولیت داری»^۲

«از نظر قرآن مجید سراسر طبیعت مانند کتابی است که از طرف مؤلفی داناو حکیم تالیف شده است و دو سطر بلکه هر کلمه اش نشانه ای از دانایی، حکمت بی منتهای مولف خود دارد»^۳

«قرآن می گوید قیامت تجدید حیات است و تجدید حیات چیزی است که نمونه کوچک آن را در روی زمین می بینیم، در حدیث است که پیامبر(ص) فرمود: «هر وقت بهار را دیدید بساز از قیامت یاد کنید»^۴

«قرآن در پیوند انسان با خدا زیباترین پیامها را آورده است خدای قرآن برخلاف خدای فلاسفه یک موجود خشک و بی روح و بیگانه با بشر نیست، خدای قرآن از رگ گردن به انسان نزدیک تر است»^۵

«قرآن پیروزی نهایی حق بر باطل را وعده می دهد و این سرنوشت نهایی تاریخ می داند، لذا توصیه می کند که از اسلحه و زور فراوان باطل نهراسید، فقط مجهز به ایمان و حقیقت باشید»^۶

۱- حکمتها و اندرزها ص ۲۸۸

۲- مجموعه آثار ج ۳- ص ۲۸۳

۳- جهان بینی توحیدی ص ۲۷

۴- زندگی جاوید و حیات اخروی ص ۴۳

۵- وحی و ثبوت ص ۹۳

۶- نبرد حق و باطل ص ۴۶

«قرآن در عین اینکه همه چیز را به دست خدا و به اراده خدا می‌داند، رابطه عقل و اسباب را چه مادی و چه غیر مادی پذیرفته و تصدیق کرده است.»^۱

«قرآن کتاب انسان‌شناسی یا روان‌شناسی، پدیده‌شناسی بلکه مافوق پدیده‌شناسی است برای شناساندن انسان به انسان، جهان به انسان و خدا به انسان.»^۲

«قرآن همانطور که تعبیر نفس لواحه و مطمئنه دارد یعنی انسان ممکن است آثار بالسوء باشد و ممکن است لواحه و مطمئنه باشد.»

«قرآن کریم همان طور که صدیقین و قدیسین تاریخ را بیان می‌کند صدیقات و قدیسات تاریخ را هم بیان می‌کند و خدیجه خود قدیسه تاریخ اسلام است.»^۳

«قرآن می‌گوید مشیت، مشیت شماس است و مشیت خدا مشیت آن است یعنی مشیت شما قائم به مشیت خداست و اگر مشیت الهی نباشد نه شما هستید و نه مشیتی.»^۴

«اساساً این که قرآن تاریخ را درس و یا به عبرت می‌داند از این روست که جریان تاریخ را بر طبق سنن قطعی و قوانین علی و معلولی می‌داند.»^۵

«قرآن می‌خواهد انسان راه خودش را به حکم عقل انتخاب کند، پس مبارزه قرآن با تقلید و به اصطلاح «سنت گرایی» مبارزه‌ای است به عنوان حمایت از عقل»^۶

«از نظر قرآن ما باید در آن واحد هم نظام روحی و معنوی خودمان را درست کنیم و هم نظام بیرونی را. اگر تنها به یک طرف توجه شود کار از پیش نمی‌رود.»^۷

۱- یادداشت‌های استاد مطهری ج ۸ ص ۲۷۷

۲- یادداشت‌های استاد مطهری ج ۸ ص ۳۸۱

۳- مجموعه آثار ج ۱۷ ص ۳۵۱

۴- آشنایی با قرآن ج ۱ ص ۱۰۳

۵- مقاله ص ۴۷

۶- مجموعه آثار ج ۲۳ ص ۷۰۱

۷- پیرامون انقلاب اسلامی ص ۱۷۱

«در قرآن کریم از تجدید حیاتی که برای زمین رخ می‌دهد، به عنوان یک درس یک تعلیم و یک حکمت آموختنی مکرر یاد شده است.»^۱

«قرآن می‌گوید برای این که رعب شما به دل دشمن بیفتد و خیال تجاوز به ساحت شما را در دماغ خود نپرورد نیرو تهیه کنید و نیرومند باشید.»^۲

«قرآن از تسبیح و تحمید تمام ذرات جهان یاد کرده و مفهومش این است که اگر شما انسانها نفقه خود را کامل کنید آن تسبیحها و تحمیدها را درک می‌کنید.»^۳

«قرآن اساساً جهاد را که تشریح کرده است نه به عنوان تهاجم و تغلب و تسلط است بلکه به عنوان مبارزه با تهاجم است.»^۴

«قرآن کریم حاکم و سرپرست اجتماع را به عنوان امین و نگهبان اجتماع می‌شناسد، حکومت عادلانه را نوعی امانت که به او سپرده شده است و باید ادا نماید تلقی می‌کند.»^۵

«قرآن آنگاه راهنما و هادی است که به طور صحیح مورد تدبیر قرار گیرد عالمانه تفسیر شود و از راهنماییهای اهل قرآن که راسخان در علم قرآنند بهره گرفته شود.»^۶

«قرآن به زبان عربی روشن است از این رو برای هر مسلمانی که بخواهد با دین خود آشنایی کامل داشته باشد لازم است زبان عربی را فرا گیرد.»^۷

۱- بیست گفتار ص ۲۹۸

۲- جهاد ص ۷۸

۳- خدمات متقابل اسلام و ایران ص ۵۵۰

۴- جهاد ص ۳۵

۵- سیری در نهج البلاغه ص ۱۴۶

۶- جاذبه و دامنه علی ۷ ص ۱۷۰

۷- پنج مقاله ص ۳۰

«قرآن کریم برای دریافتهای عقلی ارزش قائل است و نه تنها به عقل حق می‌دهد که در حوزه مسائل دینی مداخله کند بلکه اصول دین و مخصوصاً توحید را حوزه منحصر عقل می‌شناسد.»^۱

«قرآن کریم مطالعه کتاب انفس و عالم درون یعنی مطالعه قسمت ضمیر و نفسانیات را همدوش مطالعه جهان بزرگ و عالم بیرون قرار داده و به شناسایی نفس و معرفه الروح تشویق می‌کند.»^۲

خود بر این باورم که هزاران نکته سازندهی انتقادی بر این مجموعه مترتب است که نقادان نکته سنج اسلام پژوه بهترین همراهان دلسوز مشفق این راهند، دست همه‌ی نکته سنجان و ژرف اندیشان با ظرافت را به بوسه‌ی ادب می‌نوازم و از نگاه مهر و محبت آمیزشان تقدیر می‌نمایم. خدای منان باران لطف و عنایت و مرحمت خویش را بر کویر خشک و تشنه‌ی معرفتم فرو بیاراند تا اوراقی دیگر را نیز در راستای سوره‌های باقی مانده سیاه کنم.

۱- پنج مقاله ص ۲۳

۲- حکمت ج ۲